

การดำเนินงานตามอนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับ
สารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ
(Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain
Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade: PIC)

๑. ความเป็นมา

อนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศในการควบคุมการนำเข้าและการส่งออกสารเคมีอันตรายต้องห้ามหรือจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดและสูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง โดยเปิดให้ลงนามครั้งแรกที่เมือง Rotterdam ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๑ และมีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้ว ๑๔๖ ประเทศ (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕) ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ทั้งนี้ อนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า ได้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เป็นต้นมา

๒. จุดมุ่งหมายของอนุสัญญา

จุดมุ่งหมายของอนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า คือ การส่งเสริมความร่วมมือและรับผิดชอบระหว่างประเทศในเรื่องการค้าสารเคมีอันตรายบางชนิด เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากอันตรายของสารเคมี และเพื่อส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการแจ้งหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสารเคมีแก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจของชาติได้ทราบถึงการนำเข้าและส่งออกสารเคมีอันตรายต้องห้ามหรือจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดและสูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง และให้มีการกระจายข่าวสารตัดสินใจนี้แก่ภาคีสมาชิก

๓. พันธกรณีของอนุสัญญา

ประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกของอนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า มีพันธกรณีที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

๑) การแจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายสำหรับสารเคมีต้องห้ามหรือที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดภายในประเทศ

๒) การเสนอบัญชีรายชื่อสูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง

๓) การแจ้งท่าที่การนำเข้าหรือแจ้งท่าที่นำเข้าชั่วคราว สำหรับสารเคมีในภาคผนวก III ของอนุสัญญา

๔) หากเป็นกรณีที่ไม่ยินยอมนำเข้า ต้องประกันว่าจะไม่มีการนำเข้าสารเคมีชนิดนั้นจากแหล่งใดๆ ก็ตาม และจะต้องไม่มีการผลิตสารเคมีชนิดนั้นเพื่อใช้ภายในประเทศ รวมทั้งการประกันว่าไม่ส่งออกสารเคมีไปยังภาคีผู้นำเข้าที่ไม่ได้แจ้งท่าที่ หรือแจ้งท่าที่ชั่วคราว ที่ไม่ได้ระบุท่าที่การตัดสินใจ

๖) ต้องแจ้งข้อมูลการส่งออกสารเคมีต้องห้าม หรือสารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดให้แก่ภาคีผู้นำเข้า ก่อนการส่งออกครั้งแรกในทุกปีปฏิทิน และข้อมูลที่ต้องแจ้งพร้อมกับสารเคมีที่ส่งออก อาทิ รหัสระบบศุลกากร โดยจำเพาะขององค์การศุลกากรโลก การติดฉลากระบุความเสี่ยงหรืออันตรายต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม และเอกสารข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมี

๓) ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ เทคนิค เศรษฐกิจและกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับสารเคมีที่อยู่ในขอบเขตของอนุสัญญาฯ รวมทั้งข้อมูลด้านพิษวิทยา พิษวิทยาสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย การให้ข้อมูลเผยแพร่แก่หมู่สาธารณชนเกี่ยวกับมาตรการด้านกฎระเบียบในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี ข้อมูลด้านการจัดการสารเคมีและอุบัติเหตุจากสารเคมี รวมทั้งข้อมูลทางเลือกอื่นๆ ที่มีความปลอดภัยมากกว่า

๔) ร่วมมือกันในการส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและขีดความสามารถในการจัดการสารเคมีตลอดวงจรของสารเคมี รวมทั้งการจัดฝึกอบรมแก่ภาคีอื่น

๔. การดำเนินงานที่ผ่านมา

กรมควบคุมมลพิษ ในฐานะหน่วยงานผู้มีอำนาจของรัฐ (Designated National Authority: DNA) และศูนย์ประสานงานในการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ (Official Contact Point) ได้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดร่วมกับหน่วยงานผู้มีอำนาจของรัฐ อีก ๒ หน่วยงาน คือ กรมวิชาการเกษตร และกรมโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการตามพันธกรณีในขอบเขตหลักของอนุสัญญาฯ อย่างต่อเนื่อง อาทิ การแจ้งการใช้มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย การแจ้งตอบรับนำเข้า การตอบรับการแจ้งการส่งออก การแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อมูลที่ต้องแจ้งพร้อมกับสารเคมีที่ส่งออก

ประเทศไทยได้จัดส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการเจรจาระหว่างรัฐบาลฯ (INC/PIC) รวม ๑๑ ครั้ง ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๗ การประชุมคณะกรรมการพิจารณาทบทวนสารเคมีชั่วคราว รวม ๕ ครั้ง ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๔๗ การประชุมคณะกรรมการพิจารณาทบทวนสารเคมี รวม ๓ ครั้ง ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๐ และการประชุมรัฐภาคี (COP) ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๔ รวม ๕ ครั้ง นอกจากนี้ ประเทศไทยให้ความร่วมมือโดยประสานกับสำนักเลขาธิการฯ องค์การระหว่างประเทศ และประเทศต่างๆ ในการดำเนินการตามกระบวนการ PIC อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่มีการนำกระบวนการ PIC มาใช้โดยวิธีอาสาปฏิบัติ การได้รับความช่วยเหลือด้านเทคนิควิชาการ รวมทั้งการเป็นเจ้าภาพจัดประชุมระดับภูมิภาคต่างๆ

๕. ประเทศไทยจะได้อะไรจากการเข้าเป็นภาคีสมาชิกและปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ

๑. ปกป้องสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากสารเคมี
๒. ควบคุมการนำเข้า การส่งออกสารเคมีอันตรายได้อย่างเข้มงวดและเป็นระบบ
๓. ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี
๔. ใช้ในการประเมินความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี
๕. มีสิทธิเสนอบัญชีรายชื่อสูตรผสมสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง
๖. ได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการและงบประมาณในการจัดการสารเคมี
๗. ป้องกันการนำเข้าและส่งออกสารเคมีอันตรายอย่างผิดกฎหมายระหว่างประเทศ
๘. ปกป้องมิให้มีการลักลอบทิ้งสารเคมีอันตรายเข้ามาในประเทศ
๙. แสดงบทบาทของประเทศไทยในการดำเนินการตามพันธกรณีจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UNCED) ภายใต้แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีในแผนปฏิบัติการบทที่ 19 (Chapter19)

๖. หน่วยงานผู้มีอำนาจของรัฐ (Designated National Authorities: DNAs)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมวิชาการเกษตร เป็นตัวแทนผู้มีอำนาจของรัฐ (Designated National Authority: DNA) ด้านสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมควบคุมมลพิษ เป็น DNA ด้านสารเคมีอื่นๆ นอกเหนือจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ และหน่วยประสานงานอย่างเป็นทางการในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ (Official Contact Point)

กระทรวงอุตสาหกรรม โดย กรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็น DNA ด้านสารเคมีอุตสาหกรรม

๗. รายชื่อสารเคมีที่ถูกควบคุมภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ

UNEP และ FAO ได้กำหนดรายชื่อสารเคมีที่ถูกควบคุมภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ จะต้องเป็นสารเคมีต้องห้ามหรือสารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด ๔๓ ชนิด จำแนกเป็นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (pesticides) ๒๘ ชนิด สูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (pesticide formulations) ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง ๔ ชนิด และสารเคมีอุตสาหกรรม (industrial chemicals) ๑๑ ชนิด ดังตารางต่อไปนี้

รายชื่อสารเคมีที่ต้องดำเนินการตามกระบวนการ PIC ภายใต้อนุสัญญา Rotterdam ๔๓ ชนิด
(ภาคผนวก III ของอนุสัญญาฯ, ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔)

สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และสัตว์	สูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัด ศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตราย อย่างร้ายแรง	สารเคมีอุตสาหกรรม
๑. 2,4,5 – T and its salts and esters	๑. dustable powder	๑. asbestos-crocidolite
๒. aldrin	formulations containing a	๒. asbestos-actinolite
๓. binapacryl	combination of;	๓. asbestos-
๔. captafol	- benomyl at or above 7%	anthophyllite
๕. chlordane	- carbofuran at or above 10%	๔. asbestos-amosite
๖. chlordimeform	- thiram at or above 15%	๕. asbestos-tremolite
๗. chlorobenzilate	๒. methamidophos (soluble liquid	๖. polybrominated
๘. DDT	formulations of the substance	biphenyls (PBB)
๙. dieldrin	that exceed 600 g active	๗. polychlorinated
๑๐. Dinitro-ortho-cresol (DNOC)	ingredient/l)	biphenyls, (PCB)
and its salt (such as ammonium	๓. phosphamidon (soluble liquid	๘. polychlorinated
salt, potassium salt and sodium salt)	formulations of the substance	terphenyls, (PCT)
๑๑. Dinoseb and its salts and esters	that exceed 1,000 g active	๙. tetraethyl lead
๑๒. 1,2 – dibromoethane, (EDB)	ingredient/l)	๑๐. tetramethyl lead
๑๓. ethylene dichloride	๔. methyl – parathion (emulsifiable	๑๑. tris (2,3 - dibromopropyl)
๑๔. ethylene oxide	concentrates (EC) at or above	phosphate
๑๕. fluoroacetamide	19.5% active ingredient and dusts	
๑๖. HCH (mixed isomers)	at or above 1.5% active ingredient)	
๑๗. heptachlor		
๑๘. hexachlorobenzene		
๑๙. lindane		
๒๐. mercury compounds,		
including inorganic mercury		
compounds, alkyl mercury		
compounds and alkyloxy alkyl		
and aryl mercury compounds		
๒๑. monocrotophos		
๒๒. parathion		
๒๓. pentachlorophenol		
๒๔. toxaphene		
๒๕. tributyltin compounds		
๒๖. endosulfan*		
๒๗. alachor*		
๒๘. aldicarb*		

*หมายเหตุ: สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ ลำดับที่ ๒๖-๒๘ จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป

สามารถติดตามอ่านข้อมูลความคืบหน้าได้ที่ <http://www.pic.int>, <http://www.pcd.go.th> และ
<http://pops.pcd.go.th> หรือติดต่อส่วนสารอันตราย สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ
โทร ๐ ๒๒๙๘ ๒๔๕๗ โทรสาร ๐ ๒๒๙๘ ๒๔๒๕ Email: dbase.c@pcd.go.th